Referat

Møte om:	Overvåking, jfr EU`s vanndirektiv
Til stede:	Signe Nybø, Ola Glesne, Morten Nicholls, Lars-Evan Petterson, Jan Cramer, Hanne Therese Skiri.
Referent:	Hanne Therese Skiri
Møtested:	SFT, Oslo
dato:	23. september. 2005
Side 1 av:	5
Kopi til:	

Ellevte møte i "Overvåkingsgruppa for EUs vanndirektiv"

Representant fra NVE.

Lars-Evan Petterson vil være NVEs faste representant i gruppa inntil Marit Astrup er tilbake.

Gjennomgang av møtereferat.

Vi ligger litt bak noen av tidsfristene, men dette vil hentes inn.
Møtereferatet ble godkjent.

Orientering om europeisk møte i grunnvann v/Cramer.

11. oktober har draftingsgruppa arbeidsmøte.
12. oktober er det plenumsmøte i arbeidsgruppa for grunnvann.
Grunnvannsdirektivet er enda ikke godkjent.
Referanseovervåking er ikke eksplisitt formulert i inkludert i direktivet, men dette vil bli poengtert i en rapport som Cramers draftingsgruppe skriver.

Prosjekt grunnvann v/ Cramer og Nicholls.

Det var møte i arbeidsgruppa for grunnvann i går. Spørsmålet er hva man skal fokusere på i et evt oppdrag. Det er ca 715 viktige grunnvannsforekomster (stort sett i løsmasseavsetninger, fjellområder er ikke inkludert så langt). En risikovurdering ble foretatt i august og er sent til fylkesmennene for sjekk innen november.

Risikovurdering	Foreslått overvåking
1% at risk	Problemkartlegging
9% probably at risk	Tiltaksorientert overvåking
39% probably not at risk	Basisovervåking
51% not at risk	Basisovervåking

Det er muligheter for et felles nordisk referansestasjonsnettverk. Det vil inkludere ca 150 felles stasjoner totalt. Dette vil bli klarlagt neste år. Først må man ha en felles typologi i de tre landene.

Foreslått oppdrag:
Be om utredning for hvordan man kan gjennomføre representative basisovervåking. Ikke alle 600 "probably not at risk" og "not at risk" kan overvåkes. **Cramer og Nicholls** skal formulere et prosjekt/oppdrag som skal

Besøksadresse: Tungasletta 2
Postadresse: N-7485 Trondheim
Telefon: 73 58 05 00
Telefaks: 73 58 05 01
Videokonferanse: 73 90 51 40
Internett: www.dirnat.no
E-post: Postmottak@dirnat.no

inkludere en kostnadsvurdering på tre nivå og finne en oppdragstaker. De har 70 000,- til rådighet for oppdraget. Oppdraget skal være representativ overvåking med rullering av de 39% grunnvannsforekomster "probably not at risk". Minimumskravet er en måling/år. Fristen for utføring av prosjektet er innen utgangen av november. Forslaget på oppdrag sendes til overvåkingsgruppa i løpet av 26.-30. september for tilbakemelding innen utgang av uka.

Orientering om uformelt europeisk møte om overvåking v/ Skiri.

Det ble avholdt en uformell workshop i Amsterdam 21-22. september.
Følgende land/delstater var representert:
Nederland, Belgia (Flandern), Storbritannia (England/ Wales), Østerrike, Tyskland (Bayern, Nordrhein-Westfalia, Berlin) og Norge.
Følgende tema ble diskutert:

- Valg av kvalitetselement
- Aggregering av vannforekomster
- Overvåkingsmetoder
- Overvåkingsfrekvens
- Tillit og presisjon ved overvåking (herunder utsagnskraft)
- Problembasert overvåking
- Hydromorfologisk overvåking

Det virka generelt som de fleste representantene hadde de samme spørsmålene og problemene. Det ble ingen konkrete løsninger i løpet av møtet, men et innblikk i de ulike landenes tanker og strategier. Et møtereferat vil skrives i løpet av to uker. Samtidig vil diverse nasjonale overvåkingsguider og noen andre relevante rapporter eller bli distribuert mellom deltagerne i løpet av kort tid. Disse vil bli lagt tilgjengelig på overvåkingsgruppas egen nettside ettersom de kommer inn.

Prosjekt store nedbørsfelt v/Petterson

Kart er laga over nedbørsfelt og de mest omfattende innsjøene i hver region.
Vi bør få klart kriteriene for valg av sjøer.

Det bør sjekkes med SESAM hvilke som allerede har måleaktivitet.
For grensevassdragene må det vurderes hvilke som trenger overvåking pga påvirkning.
Flere av de største innsjøene er regulerte. Noen er oppdemte og dermed uinteressant for basisovervåking.

Kartene vil legges ut tilgjengelig for gruppa på ekstranettet. Her vil det også markeres hvilke innsjøer som er sterkt modifiserte.

Orientering om framdrift i forbindelse overvåking av sterkt modifiserte vannforekomster v/Petterson

Manøvreringsreglement for utbygger ved konsesjonsbehandling skal ivareta økologiske, estetiske og friluftslivsinteresser. Når konsesjoner reforhandles kan nye pålegg gis. Reglementet utarbeides sammen med lokale interessenter og det er en prøvetid som skal se om det fungerer etter hensikten og om det er store endringer i vassdraget.

Petterson informerte om hva som er gjort i Numedalslågen. Konklusjonen var at mye overvåking allerede finnes pga pålegg. Hovedsakelig vannstand, vannføring og temperatur. I noen tilfeller også sedimentstasjoner. Ikke alle eksisterende data legges ut i databaser; dette bør gjøres.

Overvåking av SMVF bør inkludere biologiske kvalitetselement. Det bør være mulighet for representativ overvåking. Det er også ønskelig å prøve å etablere dose-respons funksjoner mellom eksisterende måledata og biologiske kvalitetselementer.

Det settes ikke i gang prosjekt nå, men utvikling av en strategi for hvordan sterkt modifiserte vannforekomster skal følges opp gjennom overvåking startes opp. **Petterson** tar initiativ til å sette i gang arbeidet. En arbeidsgruppe av folk fra DN og NVE bidrar. Signe avklarer om Steinar Sandøy, DN kan bidra, evt. også SigneDet bør gjennomføres en utredning om det finnes godt dokumenterte dose-respons funksjoner mellom hydrologiske forhold og biologiske kvalitetselementer. Utredningen vil gi grunnlag for hva som må pålegges overvåket gjennom vilkårsrevisjoner. . Det finnes en del konsekvensanalyser og sannsynligvis mye data om dose-respons funksjoner der.

Diskusjon prosjekt representativ basisovervåking.

Spørsmål:

- Hva innebærer prosjektet?
- Hvem skal få det? Forslag: Brian Glower – NVK- Multiconsult,, Sweco grøner, NILU,
- Hvilke påvirkningstyper skal inkluderes i basisovervåkningen?
    - SMVF utelates.

Man bør i størst mulig grad bruke eksisterende overvåkingslogistikk. Det finnes mye representativ overvåking knytta mot kjente problemer (tiltaksorientert). Man bør få en oversikt over det som finnes og vurdere hva som kan gjøres om til representativ basisovervåking (langtransportert menneskelig påvirkning, for eksempel studier av forsuring som er bra dekt nå) og hvilke stasjoner som beholdes som tiltaksorienter overvåking (lokal menneskelig påvirkning). Det bør vurderes om det er noen steder som peker seg ut som spesielt egna for full overvåking med alle kvalitetselementer. De geografiske plasseringene må vurderes – er det områder som har dårlig dekning i dag? Må ha stasjoner ved de store vannforekomstene. Det bør foretaes en koordinering med andre programmer (for eksempel planen for overvåking av biologisk mangfold) for besparelser.

Glesne og Nybø skriver ferdig et prosjektforslag, og Nybø tar deretter kontakt med NVK Multiconsult, hvis ikke de kan, kontaktes Sweco Grøner.

Orientering om høringsuttalelser på rapporten v/Nybø

Høringsuttalelser er kommet fra LMD, DN, SFT og NVE.
Den største endringen som er gjort i etterkant er at det er satt inn et nytt kapittel hvor forslagene fra NINA/NIVA rapporten og planlagt overvåking er plassert. I siste kapittel "utviklingsbehov" er det lagt inn en tabell med forslag på tiltak, i stedet for tekstlig oppramsing.

Nybø sender ut det nye utkastet innen torsdag 29. september. Frist for tilbakemelding er 14. oktober.

Overslag hvor mye midler brukes i kommunal og privat sektor, ansvarsforhold.

Hver sektor må finne grove anslag over hvor mye overvåking som er pålagt koster kommunal og privat sektor.
Frist: møte 15. nov i overvåkingsgruppa.

Møte med NINA og NIVA om prosjektet på referansestasjoner

Til stede fra overvåkingsgruppa: Signe Nybø, Ola Glesne, Lars-Evan Petterson, Jan Cramer, Hanne Therese Skiri.
Til stede fra NINA: A.K. Schartau og Ola Diserud
Til stede fra NIVA: A. Lyche og Kari Nygård

Prosjektet ble diskutert og flere punkter ble klargjort.
Klargjøring av at det er viktig med prioriteringer av behov da kostnadene i den eksisterende rapporten er for stor og man har behov for å sette inn ressursene der behovene er størst.
Referansetilstanden skal først og fremst fastlegges ut fra områder med høy status.

Utsagnskraft:
Ola Diserud kom med en orientering om hva utsagnskraft påvirkes av. En økning fra 80 til 90% utsagnskraft vil kunne føre til store økninger i utgifter. Følgende faktorer påvirker utsagnskraft: "avstanden mellomnivåene", varians (inklusive romlig og tidsvariasjon), utvalgsstørrelse (frekvens eller antall paralleller) og valg av signifikansnivå.

For å øke utsagnskraften bør prosjektet vurdere å redusere signifikansnivået til 0,10. Dette innebærer at det er større sannsynlighet for å gjøre type II-feil, dvs. påstå at det er forskjeller i status selv om det ikke er det. Disse vannforekomstene blir da "possibly at risk", og man kan da legge seg på en strategi for å pålegge mer tiltaksorientert overvåking i disse tilfellene. Fordelen ved å øke signifikansnivået til 0,10 er at man samtidig får større sannnsynlighet (utsagnskraft) til å påvise reelle forskjeller mellom referanselokalitetene og den undersøkte lokaliteten. Prosjektet bør beskrive hvordan man tenker seg slike to-trinns prosesser.

Det skal også vurderes differentsiering i utsagnskraft mellom de ulike kvalitetselementene, slik at kravene ikke til utsagnskraft er ikke like store for alle kvalitetselementer. ca. 80% utsagnskraft er sannsynligvis optimalt for det kvalitetselementet med størst utsagnskraft.

Overvåkingslokaliteter:
De vanntypenesom skal inkluderes i felles nordisk nettverk har høyest prioritet i starten av prosjektet.
Kan NVE målinger i utbygde stasjoner bli en del av referanseovervåkinga? I så fall hvordan?
Stasjonsvalg marint: Områder er valgt, men ikke stasjoner. En oversikt over eksisterende stasjoner og serier håpes ferdigstilt i år.

Kostnadsberegninger:
Det skal utredes effektene av tre kostnadsnivåer.

Frister:

1. 1. desember ferdigstilles prosjektet
2. til nordisk møte om overvåking, skal forslaget til felles nordiske overvåkingsstasjoner av rebecca type vann være fylt inn i skjema. Skjemaet ettersendes fra DN når svenskene har det ferdig. Anslått møtedato: 15-22 november.
3. det avholdes nytt prosjektmøte når de statistiske beregningene er gjort.
4. Prosjektsøknad sendes inn med bakgrunn i notat som var sendt ut på forhånd, og diskusjoner i møtet. Snarest.